

Justitiekommitténs betänkande

2025/26:JuU28

Polisens användning av AI för ansiktsigenkänning i realtid

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till en ny lag som bl.a. ger Polismyndigheten möjlighet att använda AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för att bekämpa brott. Utskottet ställer sig även bakom regeringens förslag till följdändringar i bl.a. offentlighets- och sekretesslagen. Den nya lagen innebär att Polismyndigheten ska få använda AI-teknik om det är absolut nödvändigt för att lokalisera eller identifiera en viss person

- som misstänks vara utsatt för människorov, människohandel eller människoexploatering eller som är försvunnen och misstänks vara utsatt för brott,
- om det finns en överhängande risk för att personen kommer att begå ett allvarligt brott som innebär fara för annans liv eller fysiska säkerhet,
- som skäligen kan misstänkas ha begått ett visst allvarligt brott för vilket det i straffskalan ingår fängelse i fyra år eller mer eller sådant straff kan följa för försök, förberedelse eller stämpling till sådana brott, i syfte att utreda eller lagföra brottet, eller
- som dömts för ett sådant allvarligt brott, i syfte att verkställa den straffrättsliga påföljden.

Användningen av tekniken ska vara proportionerlig och det ska krävas ett tillstånd från åklagare eller domstol. I brådskande fall ska användning dock få påbörjas utan tillstånd och då ska en ansökan om tillstånd göras inom 24 timmar.

Den nya lagen och övriga lagändringar föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I betänkandet finns fyra reservationer (V, C, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:150 Polisens användning av AI för ansiktsigenkänning i realtid.

Nio yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden.....	7
Polisens användning av AI för ansiktsigenkänning i realtid.....	7
Utskottets ställningstagande.....	17
Reservationer	22
1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (C).....	22
2. Tillståndsprövning, underrättelseskyldighet och integritetsskydd, punkt 2 (V, MP).....	23
3. Proportionalitet och misstankegrad, punkt 3 (MP)	24
4. Tidsbegränsning och utvärdering av den nya lagstiftningen, punkt 4 (V, MP).....	25
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	26
Propositionen	26
Följdmotionerna	26
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	28

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål,

2. lag om ändring i lagen (2026:000) om användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål,

3. lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott,

4. lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål,

5. lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder,

6. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),

7. lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,

8. lag om ändring i lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder,

9. lag om ändring i lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:150 punkterna 1–9 och avslår motion

2025/26:3956 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C).

Reservation 1 (C)

2. Tillståndsprovning, underrättelseskyldighet och integritetsskydd

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3947 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 samt

2025/26:3953 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.

Reservation 2 (V, MP)

3. Proportionalitet och misstankegrad

Riksdagen avslår motion

2025/26:3953 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 4 och 5.

Reservation 3 (MP)

4. Tidsbegränsning och utvärdering av den nya lagstiftningen

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3947 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 3 och

2025/26:3953 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 3.

Reservation 4 (V, MP)

Stockholm den 21 maj 2026

På justitieutskottets vägnar

Henrik Vinge

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Henrik Vinge (SD), Teresa Carvalho (S), Mikael Damsgaard (M), Heléne Björklund (S), Pontus Andersson Garpvall (SD), Petter Löberg (S), Charlotte Nordström (M), Anna Wallentheim (S), Adam Marttinen (SD), Mattias Vepsä (S), Fredrik Kärrholm (M), Gudrun Nordborg (V), Torsten Elofsson (KD), Ulrika Liljeberg (C), Mats Hellhoff (SD), Ulrika Westerlund (MP) och Patrik Karlson (L).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2025/26:150 Polisens användning av AI för ansiktigenkänning i realtid. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Tre motioner med totalt nio motionsyrkanden har väckts med anledning av propositionen. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Polisens användning av AI för ansiktsgenkänning i realtid

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till en ny lag om användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål. Riksdagen antar även regeringens förslag till följändringar med anledning av den nya lagen. Därmed avslår riksdagen ett motionsyrkande om avslag på propositionen. Förslaget innebär att Polismyndigheten och i vissa fall Säkerhetspolisen ska få använda AI för ansiktsgenkänning i realtid om det är absolut nödvändigt för att lokalisera eller identifiera en viss person för vissa angivna syften.

Vidare avslår riksdagen motionsyrkanden om bl.a. tillståndsprövning, underrättelseskyldighet och integritetsskydd. Riksdagen avslår även motionsyrkanden om proportionalitet och misstankegrad samt tidsbegränsning och utvärdering av lagstiftningen.

Jämför reservation 1 (C), 2 (V, MP), 3 (MP) och 4 (V, MP).

Gällande rätt

AI-förordningen

AI-förordningen¹ är EU:s allmänna reglering av artificiell intelligens (AI). Förordningen syftar bl.a. till att utgöra en rättslig ram för användningen av AI-system och samtidigt säkerställa en hög skyddsnivå för hälsa, säkerhet och grundläggande rättigheter (jfr skäl 1).

I AI-förordningen definieras ett AI-system som ett maskinbaserat system som är utformat för att fungera med varierande grad av autonomi och som kan uppvisa anpassningsförmåga efter införande och som, för uttryckliga eller underförstådda mål, drar slutsatser härledda från den indata det tar emot, om hur utdata såsom förutsägelser, innehåll, rekommendationer eller beslut som kan påverka fysiska eller virtuella miljöer ska genereras (artikel 3.1).

AI-system för biometrisk fjärridentifiering i realtid definieras i sin tur som ett system för biometrisk fjärridentifiering där infångning av biometriska uppgifter, jämförelse och identifiering sker utan betydande dröjsmål. Det

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1689 av den 13 juni 2024 om harmoniserade regler för artificiell intelligens och om ändring av förordningarna (EG) nr 300/2008, (EU) nr 167/2013, (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 och (EU) 2019/2144 samt direktiven 2014/90/EU, (EU) 2016/797 och (EU) 2020/1828 (förordning om artificiell intelligens).

omfattar inte bara omedelbar identifiering utan även begränsade korta fördröjningar (artikel 3.42).

Det är som huvudregel förbjudet att använda AI-system för biometrisk fjärridentifiering i realtid på allmänt tillgängliga platser för brottsbekämpande ändamål (artikel 5.1 h). Det är dock möjligt att göra undantag från detta förbud. En medlemsstat får i sin nationella rätt lagstifta om möjligheter att tillåta sådan AI-användning under vissa förutsättningar. Ett sådant regelverk ska bl.a. omgärdas av rättssäkerhetsgarantier och kontrollmekanismer som säkerställer att användning av tekniken är rättssäker (jfr artikel 5.1 h–5.7).

Övrig reglering

Användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid innebär många gånger en biometrisk behandling av material från en kamera. Behandlingen genererar ett resultat som medför att den person som söks kan lokaliseras eller identifieras.

För att systemet ska kunna hitta den person som avses, behöver uppgifter om en potentiellt stor mängd människor bearbetas. Det är därför nödvändigt att användningen av tekniken är förenlig med enskildas grundläggande fri- och rättigheter. Sådana bestämmelser finns i regeringsformen och i vissa internationella rättsakter som Sverige är bundet av.

Vidare innebär tekniken att personuppgifter behandlas. Tekniken måste därför användas på ett sätt som är förenlig med den dataskyddsreglering som finns på området. Sådant reglering syftar bl.a. till att värna om enskildas personliga integritet.

Tekniken förutsätter i princip användning av kameror som t.ex. omfattas av kamerabevakningslagen (2018:1200). Även regleringen om hemlig kameraövervakning i rättegångsbalken eller lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott kan aktualiseras.

Propositionen

I propositionen lämnar regeringen förslag till en ny lag som ska ge polisen möjlighet att använda AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för att bekämpa brott. Regeringen lämnar även förslag till följdändringar i angränsande lagar. Regeringens förslag och bedömningar innebär i huvudsak följande.

Behovet av effektiva verktyg i brottsbekämpningen

Brottslighet utgör ett allvarligt hot mot det demokratiska samhället. Staten har ett ansvar för att upprätthålla rättstryggheten för enskilda. I det ansvaret ligger att säkerställa att det finns en väl fungerande brottsbekämpning. För att kunna vända den brottutveckling som har skett måste brottsbekämpande myndigheter ha tillgång till effektiva och ändamålsenliga verktyg. Regeringen

konstaterar därför att det finns ett behov av ytterligare åtgärder för att bekämpa den allvarliga brottsligheten.

Regeringen anser att möjligheten att använda AI-system för ansiktsigenkänning i realtid är ett effektivt verktyg i brottsbekämpningen. Tekniken ger bättre förutsättningar att analysera stora mängder bildmaterial och filtrera på ansikten. Det som normalt kan ta flera dagar eller veckor att analysera, kan ske på några sekunder med hjälp av AI. En möjlighet att använda sådan teknik skulle därför frigöra resurser för brottsbekämpande myndigheter och göra utredningsunderlagen mer träffsäkra. Det skulle också ge förutsättningar att agera snabbare. Ett snabbt agerande kan vara helt avgörande när det handlar om att förhindra planerad brottslighet, hitta en gärningsman på flykt eller säkra bevis i en pågående förundersökning.

Regeringen konstaterar att en möjlighet att använda AI-teknik för ansiktsigenkänning i realtid inte innebär insamling av någon ny information. Det handlar i stället om att ett AI-system bearbetar ett kameramaterial och genererar ett resultat utifrån den data som systemet har försetts med. Materialet är redan tillgängligt även utan användning av tekniken.

Vidare skulle användningen av den aktuella AI-tekniken göra stor nytta i Polismyndighetens arbete med att bekämpa brott och bidra till att öka tryggheten i samhället. Det måste dock beaktas att en användning på allmän plats innebär rättighetsinskränkningar för en potentiellt stor mängd människor. Tekniken bör redan av den anledningen inte användas i större utsträckning än nödvändigt och endast för syften som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle.

Enligt regeringen får den enskildes intresse av att ”inte synas” redan i dag stå tillbaka genom reglerna om kamerabevakning för angelägna samhällsintressen. I balansgången mellan en effektiv brottsbekämpning och skyddet för den personliga integriteten måste det beaktas hur den aktuella brottsligheten ser ut i samhället. Organiserad brottslighet utgör allvarliga hot mot enskilda, men också mot samhället i stort. Detta innebär att ett större ingrepp i den personliga integriteten kan vara befogat till förmån för att ge de brottsbekämpande myndigheterna effektiva verktyg att genomföra sina uppdrag.

Mot den bakgrunden konstaterar regeringen att det är motiverat att i möjligaste mån ge Polismyndigheten förutsättningar att använda AI-system för ansiktsigenkänning eller annan biometrisk fjärridentifiering i realtid för brottsbekämpande ändamål på allmän plats inom de ramar som AI-förordningen sätter upp och med beaktande av de behov som polisen har.

En ny lag om polisens användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid

Regeringen föreslår att det ska införas en ny lag som reglerar under vilka förutsättningar den aktuella AI-tekniken får användas.

Den nya lagen ska gälla när Polismyndigheten använder AI-system för ansiktsigenkänning i realtid på allmän plats för brottsbekämpande ändamål. Lagen ska dessutom vara tillämplig vid andra former av biometrisk igenkänning, t.ex. röst- eller rörelseigenkänning. Det är dock i första hand ansiktsigenkänning som är aktuellt.

Lagen ska även gälla i de begränsade situationer där Säkerhetspolisen bedriver brottsbekämpande verksamhet som inte rör nationell säkerhet.

AI-system för ansiktsigenkänning i realtid ska få användas för vissa syften

Regeringen föreslår att AI-system för ansiktsigenkänning i realtid ska få användas om det är absolut nödvändigt för att lokalisera eller identifiera en viss person

1. som misstänks vara utsatt för människorov, människohandel eller för människoexploatering om den avser sexuella tjänster
2. som är försvunnen och misstänks vara utsatt för brott
3. om det finns en överhängande risk för att personen kommer att begå ett allvarligt brott som innebär fara för annans liv eller fysiska säkerhet
4. som skäligen kan misstänkas ha begått ett sådant brott som avses i bilaga II till AI-förordningen och för vilket det i straffskalan ingår fängelse i fyra år eller mer eller sådant straff kan följa för försök, förberedelse eller stämpling till sådana brott, i syfte att utreda eller lagföra brottet, eller
5. som dömts för ett sådant brott som avses i 4, i syfte att verkställa den straffrättsliga påföljden.

Regeringen konstaterar att kravet på att användningen måste vara absolut nödvändig innebär att behovet av användningen på något sätt måste vara kvalificerat. Behovet ska vara kopplat till att lokalisera eller identifiera en viss person för något av de angivna syftena i punkterna 1–5 ovan. Regeringen anser att det tydliggör att tekniken ska användas med restriktivitet. Det innebär att polisen inte regelmässigt får använda tekniken och att det måste finnas omständigheter som visar att ett ärende kan föras framåt genom användningen. Som utgångspunkt får tekniken endast användas när andra möjligheter att lokalisera eller identifiera den som söks har uttömts eller sådana åtgärder skulle vara utsiktslösa eller medföra en orimligt stor arbetsinsats.

Av punkterna 1 och 2 ovan framgår att tekniken föreslås få användas för att hitta vissa brottsoffer och försvunna personer som misstänks vara utsatta för brott.

Av punkten 3 ovan framgår att tekniken föreslås få användas för att förhindra vissa allvarliga brott. Regeringen konstaterar att en utgångspunkt för bedömningen av om det är fråga om ett allvarligt brott är att det rör sig om ett konkret brott med ett straffvärde motsvarande minst fängelse i sex månader. Regeringen tydliggör dock att även andra omständigheter än straffvärdet kan

vara relevanta att beakta vid bedömningen. Exempel på brottslighet som omfattas är mord och grov misshandel.

Av punkterna 4 och 5 ovan, som ska läsas tillsammans med bilaga II till AI-förordningen, framgår att tekniken föreslås få användas för att utreda, lagföra eller verkställa straffrättslig påföljd för vissa brott. De brott som finns upptagna i bilaga II till AI-förordningen är bl.a. olaglig handel med vapen, ammunition, sprängämnen, narkotika och psykotropa ämnen, organiserad stöld eller väpnat rån, mord, grov misshandel, människohandel, olaga frihetsberövande och våldtäkt. Regeringen konstaterar att det är allvarliga brott som kan motivera ett större ingrepp i den personliga integriteten.

När det gäller den föreslagna misstankegraden ”skäligen misstanke” anger regeringen att det är ett beviskrav som gäller för de flesta tvångsmedel. Allmänt brukar det för ”skäligen misstanke” krävas att det finns konkreta omständigheter av en viss styrka som pekar på att den misstänkte har begått den gärning som misstanken avser.

Användningen måste vara proportionerlig

Regeringen föreslår att det i den nya lagen ska framgå att användningen av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid ska vara proportionerlig och att det ska gälla i alla led, både inför och under användningen. Regeringen föreslår att det ska utformas på det sätt som är vanligt i svensk rätt, dvs. att användningen endast får ske om skälen för användningen uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den som åtgärden riktas mot eller för något annat motstående intresse. Det innebär att det i varje enskilt fall ska göras en bedömning av om användningen står i rimlig proportion till det önskade målet vägt mot bl.a. det intrång som användningen kan innebära för den som åtgärden riktas mot.

Vid proportionalitetsbedömningen bör det enligt regeringen beaktas att åtgärden kan påverka andra än den eftersökte. Det bör även tas hänsyn till exempelvis brottets allvar och i förekommande fall den utdömda påföljden. Vidare kan typen av biometrisk fjärridentifiering som ska användas i det enskilda fallet ha betydelse, dvs. om det är fråga om t.ex. ansikts-, röst- eller rörelseigenkänning.

Enligt regeringen är det inte möjligt att i förarbetena lämna en närmare vägledning för hur avvägningen mellan de olika intressena bör göras i alla de situationer av olika slag som kan uppkomma i rättstillämpningen. Bedömningen av vad som utgör en proportionerlig användning av tekniken i det enskilda fallet får överlämnas till rättstillämpningen.

Regeringen konstaterar att det, utöver den föreslagna regleringen om proportionalitet, föreslås tydliga krav på i vilka syften tekniken får användas. Detta ska även framgå av beslutet. Som framgår ovan föreslås också krav på att tekniken endast får användas om det är absolut nödvändigt.

Det ska krävas tillstånd

Regeringen föreslår att åklagare ska pröva frågan om tillstånd att använda den aktuella tekniken för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller verkställa straffrättslig påföljd. Frågan ska prövas efter ansökan av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen. Vidare föreslås att allmän domstol i sin tur ska pröva frågan om tillstånd att använda tekniken för att utreda eller lagföra brott. Frågan ska då tas upp på ansökan av åklagare.

Som framgår ovan innebär tekniken att material från t.ex. en kamera bearbetas för att kunna hitta en på förhand bestämd person. Regeringen konstaterar att det närmast är fråga om en polisiär utredningsmetod. Utgångspunkten i svensk rätt är att åklagare beslutar om polisiära utredningsåtgärder i de fall polisen inte själv bör göra det (se t.ex. prop. 2024/25:37 s. 142 om biometrisk registerjämförelse).

Från den 1 juli 2025 får dna-baserad släktforskning användas i vissa brottsutredningar efter tillstånd av åklagare. Användning av AI-system för ansiktigenkänning i realtid aktualiserar liknande typer av skyddsintressen och inte sällan kommer det krävas att frågan om tillstånd kan avgöras snabbt. Regeringen anser att detta talar för att i första hand välja åklagare som prövningsinstans för ansökningar om tillstånd att använda tekniken. Åklagare bedriver ingen underrättelseverksamhet och har ansetts vara oberoende i förhållande till polisen när hemliga tvångsmedel används inom ramen för inhämtningenslagen. Åklagare har också den beredskap som krävs för att kunna fatta snabba beslut, vilket är en förutsättning för att tillgodose behovet av en effektiv hantering av ärenden om aktuella tillstånd. Vidare är underrättelseverksamhet typiskt sett främmande för de allmänna domstolarna. Regeringen konstaterar att det därför finns skäl att göra en uppdelning av prövningsinstanser, i stället för att domstol ska vara ensam prövningsinstans.

Tillståndsprövningen

Förfarandet i domstol

Som framgår ovan föreslår regeringen att domstol ska pröva frågan om tillstånd att använda tekniken för att utreda eller lagföra brott. Det föreslås att förfarandet i domstol ska vara skriftligt och följa reglerna i rättegångsbalken om handläggning vid domstol av frågor om tvångsmedel i brottmål och om överklagande av beslut i sådana frågor, om inte något annat anges i den nya lagen. Bestämmelserna om offentligt ombud ska dock inte tillämpas.

Regeringen konstaterar att offentliga ombud är ett institut som används vid prövningen av vissa hemliga tvångsmedel. Offentliga ombud har däremot inte ansetts motiverat i ärenden om hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, eftersom sådan övervakning inte ger någon information om innehållet i den kommunikation som övervakas och att integritetsintrånget typiskt sett är avsevärt mindre när detta tvångsmedel används. Det nu redovisade resonemanget kan appliceras även på användning av AI-system för

ansiktsgenkänning i realtid. Den aktuella tekniken är inte ett hemligt tvångsmedel, utan en polisiär utredningsmetod som innebär bearbetning av redan tillgängligt material. Det integritetsintrång som användningen av tekniken kan medföra är mindre jämfört med hemliga tvångsmedel. Därtill kommer att de frågor som offentliga ombud särskilt bevakar mer sällan torde aktualiseras vid användning av tekniken eftersom användningen inte ger någon information om exempelvis innehållet i ett samtal.

Regeringen konstaterar även att ett snabbt beslutsfattande normalt sett kan vara viktigt i ärenden om tillstånd att använda AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för att ändamålet med användningen inte ska gå förlorat. Det bedöms därför finnas ett behov av en mindre formbunden handläggning i domstol. Med hänsyn till de högt ställda krav som föreslås i den nya lagen om hur och när AI-system för ansiktsgenkänning i realtid får användas begränsas integritetsintrånget för samtliga som påverkas av användningen. Regelverket omgärdas dessutom av rättssäkerhetsgarantier, bl.a. genom tillståndsförfarandet, som säkerställer att intrånget i den personliga integriteten inte blir större än vad som kan godtas enligt grundläggande fri- och rättigheter. Även den tillsyn som bl.a. föreslås bedrivs av Integritetsskyddsmyndigheten (se nedan) utgör en viktig rättssäkerhetsgaranti.

Vad gäller frågan om överklagande konstaterar regeringen att AI-förordningen inte uppställer krav på att ett beslut om tillstånd att använda AI-system för ansiktsgenkänning i realtid ska kunna överklagas. Enligt regeringen bör ett beslut om tillstånd att använda AI-system för ansiktsgenkänning i realtid som fattas av åklagaren inte kunna överklagas. Detta överensstämmer med vad som gäller enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet och motiveras av att huvudregeln är att åklagarbeslut inte är överklagbara.

När åklagaren ansöker om ett tillstånd hos domstolen är åklagaren part i ärendet. Som part ska åklagaren ha möjlighet att överklaga ett beslut som helt eller delvis går honom eller henne emot. Regeringen konstaterar att ett tungt vägande skäl för det är att det möjliggör att en rättspraxis kan växa fram. Det är väsentligt inte minst eftersom det är fråga om användning av ny teknik.

Slutligen konstaterar regeringen att användningen av AI-tekniken omgärdas av rättssäkerhetsgarantier.

Beslutets innehåll

Regeringen föreslår att det i ett beslut att tillåta användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid ska anges

1. vilken person som tillståndet avser
2. för vilket syfte användningen ska ske
3. under vilken tid och i vilka områden tillståndet gäller, och
4. skälen för beslutet.

Tiden för tillståndet får inte bestämmas längre än vad som är absolut nödvändigt och får inte överstiga en månad från dagen för beslutet. Området eller områdena som tillståndet avser får inte vara större än vad som är absolut nödvändigt. Regeringen konstaterar att förslaget i denna del knyter an till den föreslagna regleringen om att en förutsättning för att använda tekniken är att den är proportionerlig. Vad som är absolut nödvändigt får avgöras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Omfattningen av tiden och det geografiska området kommer skilja sig åt i olika situationer.

En möjlighet att påbörja användningen utan tillstånd

Regeringen föreslår att om det är fara i dröjsmål, ska Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen få påbörja användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid utan tillstånd. Användningen ska då dokumenteras, likaså skälen för att användningen påbörjades utan tillstånd.

Om användningen har påbörjats utan tillstånd ska en ansökan om tillstånd göras utan onödigt dröjsmål och senast inom 24 timmar från det att användningen påbörjades. Om användningen har påbörjats utan tillstånd och det inte längre finns skäl för användningen ska den myndighet som har påbörjat användningen eller åklagare omedelbart besluta om att användningen ska upphöra.

Enligt regeringen bör möjligheten att påbörja användning av tekniken utan tillstånd kunna nyttjas i situationer där ändamålet med användningen riskerar att gå förlorat om ett tillstånd skulle avvaktas. Ju mer angeläget det är att påträffa den aktuella personen, desto större bör utrymmet vara för att få påbörja användning av tekniken utan tillstånd. Det kan exempelvis vara fallet om personen bedöms vara farlig för allmänheten och det finns en risk att personen begår fler brott eller om det finns en risk att personen lämnar landet.

Konsekvensbedömning och anmälan av användningen

Regeringen föreslår att innan ett AI-system för ansiktsigenkänning i realtid används för första gången, ska Polismyndigheten och Säkerhetspolisen göra en konsekvensbedömning av systemet avseende grundläggande rättigheter enligt artikel 27 i AI-förordningen. I artikel 27 fastställs de krav rörande konsekvensbedömningar avseende grundläggande rättigheter som är tillämpliga på AI-system med hög risk. Vid konsekvensbedömningen ska beaktas vilken inverkan på grundläggande rättigheter som användningen av tekniken kan ge upphov till.

Vidare gör regeringen bedömningen att Integritetsskyddsmyndigheten bör utses till marknadskontrollmyndighet i fråga om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid. Detta bör regleras på förordningsnivå.

I förordning bör det även föreskrivas att all användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid enligt den nya lagen ska anmälas till Integritetsskyddsmyndigheten.

Underrättelse till enskild

Regeringen föreslår att den som har identifierats eller lokaliserats genom en åtgärd enligt den nya lagen som gäller en brottsutredning eller lagföring ska underrättas om åtgärden. Underrättelsen ska lämnas så snart det kan ske utan men för det syfte som åtgärden vidtogs för. I vissa situationer ska en underrättelse kunna skjutas upp på grund av sekretess.

Genom den föreslagna underrättelseskyldigheten ges den enskilde, som inte är involverad i tillståndsprocessen, möjlighet att bedöma det integritetsintrång som har skett. En underrättelseskyldighet kan även bidra till att stärka rättssäkerheten i förfarandet.

Regeringen anser att underrättelseskyldigheten inte ska gälla när den aktuella tekniken har använts i underrättelseverksamhet. Sådan verksamhet bedrivs med ett framåtblickande perspektiv och har en övergripande karaktär. En underrättelseskyldighet skulle då riskera att motverka huvudsyftet med verksamheten. Underrättelseskyldigheten skulle även behöva förses med en lång rad undantag. Det skulle dessutom i många fall kunna ta lång tid innan en underrättelse skulle kunna lämnas.

Förslagets förenlighet med grundläggande fri- och rättigheter

Regeringen bedömer att den föreslagna regleringen utgör en rimlig avvägning mellan behovet av effektiva verktyg i brottsbekämpningen och den enskildes rätt till skydd för sin personliga integritet och sitt privatliv.

Som skäl för bedömningen anför regeringen bl.a. följande. Tekniken får endast användas när det är absolut nödvändigt för ändamålet och användningen ska även vara proportionerlig. Möjligheten att använda tekniken ska även omgärdas av rättssäkerhetsgarantier i form av krav på tillstånd och underrättelse till enskilda. Därutöver kan polisens användning av tekniken falla under olika aktörers tillsyn. Begränsningen av skyddet för den enskildes personliga integritet och rätt till privatliv bedöms därmed inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen och sträcker sig inte så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen. Regeringen bedömer därmed att förslagen innebär en begränsning som är motiverad utifrån regeringsformen. Mot bakgrund av att polisen föreslås få använda tekniken enbart för vissa begränsade ändamål och med särskild restriktivitet bedöms förslagen även vara förenliga med den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Regeringen konstaterar även att den tillämpliga regleringen om personuppgiftsbehandling utgör ett omfattande skydd för den enskildes personliga integritet. Den innebär bl.a. att vissa skyddsåtgärder måste vidtas och att personuppgifter måste behandlas på ett sådant sätt att risken för diskriminering och felaktig identifiering minimeras. Rätten till integritet och skydd av personuppgifter måste garanteras under AI-systemets hela livscykel.

Utöver AI-förordningens reglering som gäller undantaget om användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid uppställs i förordningen ett antal

andra krav på AI-system för biometrisk fjärridentifiering. Sådana system utgör högrisksystem och omfattas därmed av flera skydds krav som måste uppfyllas, däribland krav på riskhanteringssystem och dokumentation (artikel 9 och 49). Medlemsstaterna ska även inrätta regulatoriska sandlådor där AI-system kan testas och tränas utifrån relevant data (artikel 57). På det sättet kan risken för felaktiga resultat och resultat som är diskriminerande minimeras.

Regeringen konstaterar även att det i sammanhanget bör beaktas att det, för att kunna använda den föreslagna tekniken, krävs att det finns en kamera på den plats som aktualiseras. När en kamera satts upp i enlighet med kamerabevakningslagen har bedömningen gjorts att bevakningen väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli bevakad. Vid den bedömningen ska bl.a. beaktas om teknik som ökar risken för integritetsintrång, såsom AI-system för ansiktsigenkänning i realtid, ska användas. Detta innebär, i dessa fall, att skyddet för den enskildes personliga integritet har beaktats redan när kameran sattes upp.

Slutligen bedömer regeringen att risken för diskriminering begränsas så långt det är möjligt. Regeringen påpekar att användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid, använt på rätt sätt, kan minska risken för diskriminering eftersom AI har förutsättningar att vara helt objektiv. För att åstadkomma detta är det angeläget att de system som används utarbetas och tillämpas på ett korrekt och objektivt sätt. Regeringen konstaterar att det är viktigt att polisen gör regelbundna uppföljningar även efter att de har börjat använda tekniken, för att säkerställa att det blivit som det var tänkt. Det är vidare viktigt att polisen genomför systematiska utvärderingar för att bedöma om satsningarna har lett till förväntade effektiviseringar och ökad rättssäkerhet.

Sammanfattningsvis anser regeringen att förslagen är förenliga med grundläggande fri- och rättigheter.

Tidsbegränsning och utvärdering av den nya lagen

Regeringen anser att det inte finns skäl att göra den nya lagen tidsbegränsad. Det finns däremot skäl att följa upp lagens effekt på bl.a. den personliga integriteten efter att den har varit i kraft en tid. En uppföljning bör ske antingen genom en utredning eller ett myndighetsuppdrag. Vid uppföljningen bör användningen av tekniken analyseras ur ett integritetsperspektiv. Även den praktiska tillämpningen bör då analyseras. Det krävs ett tillräckligt omfattande underlag för att en robust och välgrundad uppföljning av den nya regleringen ska kunna genomföras. Uppföljningen bör därför enligt regeringen inledas cirka tre år efter ikraftträdandet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2026. Enligt regeringen behövs det inte några övergångsbestämmelser.

Motionerna

Regeringens lagförslag

I **kommittémotion** 2025/26:3956 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) föreslås att riksdagen ska avslå regeringens förslag.

Tillståndsprövning, underrättelseskyldighet och integritetsskydd

I **kommittémotion** 2025/26:3947 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande till regeringen om en säkrare tillståndsprövning. Ett motsvarande förslag finns även i **kommittémotion** 2025/26:3953 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 1.

I **kommittémotion** 2025/26:3947 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande till regeringen om ett stärkt skydd för integritet, information och rättigheter i lagen om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål. Ett motsvarande förslag finns även i **kommittémotion** 2025/26:3953 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 2.

Proportionalitet och misstankegrad

I **kommittémotion** 2025/26:3953 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med en tydligare reglering av hur proportionalitetsbedömningen ska göras i varje enskilt fall. I yrkande 5 i samma motion begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid vid utredning och lagföring av brott som huvudregel ska förutsätta att personen är misstänkt på sannolika skäl.

Tidsbegränsning och utvärdering av den nya lagstiftningen

I **kommittémotion** 2025/26:3947 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande till regeringen om att lagen om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål bör tidsbegränsas och tillämpningen utvärderas. Ett motsvarande förslag finns även i **kommittémotion** 2025/26:3953 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 3.

Utskottets ställningstagande

Regeringens lagförslag

För att kunna vända den brottsutveckling som har skett måste brottsbekämpande myndigheter ha tillgång till effektiva och ändamålsenliga verktyg. Regeringens förslag innebär att Polismyndigheten och i vissa fall Säkerhetspolisen ska få möjlighet att använda AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för att bekämpa brott. Som regeringen anför skulle det bl.a.

innebära att polisen ges bättre möjligheter att analysera stora mängder bildmaterial och filtrera på ansikten, vilket i sin tur skulle frigöra resurser och göra utredningsunderlagen mer träffsäkra. Det skulle också ge polisen förutsättningar att agera snabbare. Utskottet instämmer i behovet av ett sådant verktyg.

När det gäller invändningen mot förslaget i dess helhet som förs fram i motion 2025/26:3956 (C) konstaterar utskottet inledningsvis att förslaget är utformat inom de ramar som AI-förordningen ställer upp. Som regeringen anför innebär dock en användning av den aktuella tekniken på allmän plats rättighetsinskränkningar för en potentiellt stor mängd människor. I balansgången mellan en effektiv brottsbekämpning och skyddet för den personliga integriteten måste det dock beaktas hur den aktuella brottsligheten ser ut i samhället. Som framhålls i propositionen utgör organiserad brottslighet allvarliga hot mot enskilda, men också mot samhället i stort. Det innebär att ett större ingrepp i den personliga integriteten kan vara befogat till förmån för att ge de brottsbekämpande myndigheterna effektiva verktyg att genomföra sina uppdrag. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att den föreslagna regleringen utgör en rimlig avvägning mellan behovet av effektiva verktyg i brottsbekämpningen och den enskildes rätt till skydd för sin personliga integritet och sitt privatliv. Som regeringen anför får tekniken t.ex. endast användas när det är absolut nödvändigt för ändamålet och användningen ska även vara proportionerlig. Dessutom kommer möjligheten att använda tekniken att omgärdas av rättssäkerhetsgarantier i form av krav på tillstånd och underrättelse till enskilda. Användningen kan dessutom falla under olika aktörers tillsyn.

Utskottet delar därmed regeringens bedömning att begränsningen av skyddet för den enskildes personliga integritet och rätt till privatliv inte går utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen och inte heller sträcker sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen. I likhet med vad regeringen anför får förslaget sammantaget anses innebära en begränsning som är motiverad utifrån regeringsformen. Med hänsyn till att polisen föreslås få använda tekniken enbart för vissa begränsade ändamål och med särskild restriktivitet bedöms förslaget även vara förenligt med den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Sammantaget ställer sig utskottet bakom regeringens lagförslag och avstyrker förslaget om avslag på propositionen i motion 2025/26:3956 (C).

Utskottet övergår nu till att behandla resterande motionsyrkanden som samtliga innehåller förslag om tillkännagivanden till regeringen i frågor som ansluter till lagförslaget.

Tillståndsprövning, underrättelseskyldighet och integritetsskydd

När det gäller motion 2025/26:3947 (V) yrkande 1 och motion 2025/26:3953 (MP) yrkande 1 om tillståndsprövningen för att använda den aktuella AI-

tekniken, vill utskottet anföra följande. Vad först gäller frågan om uppdelningen av prövningsinstanser för tillstånd anför regeringen bl.a. att användning av den aktuella AI-tekniken närmast är en fråga om en polisiär utredningsmetod och att utgångspunkten när det gäller polisiära utredningsåtgärder är att åklagare beslutar om sådana i de fall polisen inte själv bör göra det. Mot den bakgrunden och med hänsyn till att underrättelseverksamhet typiskt sett är främmande för de allmänna domstolarna anser utskottet i likhet med regeringen att skälen för att ge åklagare rollen som tillståndsprovande myndighet när så är möjligt är så starka att en uppdelning av prövningsinstanser är att föredra framför att domstol ska vara ensam prövningsinstans.

Vad därefter gäller frågan om förfarandet i domstol och förslaget att bestämmelserna om offentligt ombud inte ska tillämpas hänvisar regeringen bl.a. till att den aktuella tekniken inte är ett hemligt tvångsmedel utan en polisiär utredningsmetod som innebär bearbetning av redan tillgängligt material. Därtill är det integritetsintrång som användningen av tekniken kan medföra mindre jämfört med hemliga tvångsmedel. Som regeringen anför finns det också ett behov av en mindre förbunden handläggning för att ändamålet med användningen inte ska gå förlorat. Mot den bakgrunden och med beaktande av bl.a. de rättssäkerhetsgarantier som användningen av AI-tekniken kommer att omgärdas av anser utskottet i likhet med regeringen att offentliga ombud inte är motiverade i de aktuella tillståndsärendena.

Vad gäller frågan om möjligheten att överklaga ett beslut om tillstånd, konstaterar regeringen att AI-förordningen inte uppställer krav på att ett sådant beslut ska kunna överklagas. Utskottet instämmer därför i regeringens bedömning att ett beslut om tillstånd som fattas av åklagare inte bör kunna överklagas. Som framgår ovan kommer dock åklagaren när denne ansöker om ett tillstånd hos domstolen, som part i ärendet, ha möjlighet att överklaga ett beslut som helt eller delvis går emot honom eller henne. Därtill kan utskottet i likhet med regeringen konstatera att tillståndsprovningen, som är en viktig rättssäkerhetsgaranti för den enskilde, innebär att en oberoende aktör i varje enskilt fall kommer att pröva om förutsättningarna för att använda tekniken är uppfyllda och om det är proportionerligt att använda tekniken.

Mot denna bakgrund är utskottet inte berett att ställa sig bakom ett sådant tillkännagivande som föreslås i motionerna 2025/26:3947 (V) yrkande 1 och 2025/26:3953 (MP) yrkande 1. Därmed avstyrks motionsyrkandena.

När det sedan gäller motion 2025/26:3947 (V) yrkande 2 och motion 2025/26:3953 (MP) yrkande 2, om ett stärkt skydd för integritet, information och rättigheter i lagen om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål, vill utskottet anföra följande. Regeringen föreslår att den som har identifierats eller lokaliserats genom en åtgärd enligt den nya lagen som gäller en brottsutredning eller lagföring ska underrättas om åtgärden. Underrättelseskyldigheten föreslås dock inte gälla när den aktuella tekniken har använts i underrättelseverksamhet. Som regeringen anför bedrivs sådan verksamhet med ett framåtblickande

perspektiv och har en övergripande karaktär. En underrättelseskyldighet skulle därför riskera att motverka huvudsyftet med underrättelseverksamheten. Den skulle även behöva förses med en lång rad undantag och det skulle i många fall ta lång tid innan en underrättelse skulle kunna lämnas.

Vidare konstaterar utskottet i likhet med regeringen att regleringen om personuppgiftsbehandling är tillämplig vid användningen av den aktuella tekniken. Denna reglering utgör ett omfattande skydd för den enskildes personliga integritet. Den innebär bl.a. att vissa skyddsåtgärder måste vidtas och att personuppgifter måste behandlas på ett sådant sätt att risken för diskriminering och felaktig identifiering minimeras. Därtill måste som framgår ovan rätten till integritet och skydd av personuppgifter garanteras under AI-systemets hela livscykel.

Utskottet noterar att medlemsstaterna även ska inrätta regulatoriska sandlådor där AI-system kan testas och tränas utifrån relevant data. På det sättet kan risken för felaktiga resultat och resultat som är diskriminerande minimeras.

På grund av det anförda anser utskottet sammanfattningsvis att det saknas skäl att rikta ett sådant tillkännagivande till regeringen som begärs i motionerna 2025/26:3947 (V) yrkande 2 och 2025/26:3953 (MP) yrkande 2. Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Proportionalitet och misstankegrad

När det gäller motion 2025/26:3953 (MP) yrkande 4, om proportionalitetsbedömningen som ska göras vid tillståndsprövningen, vill utskottet anföra följande. För det första kan utskottet i likhet med regeringen konstatera att den föreslagna bestämmelsen om proportionalitetsbedömningen har utformats på det sätt som är vanligt i svensk rätt, dvs. att användning endast får ske om skälen för användningen uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den som åtgärden riktas mot eller för något annat motstående intresse. Som framgår ovan lämnar regeringen exempel på omständigheter som kan ha betydelse för proportionalitetsbedömningen, t.ex. att åtgärden kan påverka andra än den eftersökte, brottets allvar och i förekommande fall den utdömda påföljden. Som regeringen anför är det däremot inte möjligt att i förarbetena lämna en närmare vägledning för hur avvägningen mellan de olika intressena bör göras i alla de situationer av olika slag som kan uppkomma i rättstillämpningen. Utskottet instämmer därför i regeringens bedömning att det får överlämnas till rättstillämpningen att i varje enskilt fall bedöma vad som utgör en proportionerlig användning av tekniken. Utskottet ser därför inte skäl att rikta ett sådant tillkännagivande till regeringen som begärs i yrkande 4. Därmed avstryks motionsyrkandet.

I fråga om yrkande 5 i samma motion, om vilken misstankegrad som ska gälla när tekniken ska få användas för att lokalisera eller identifiera en person som misstänks för allvarligt brott, vill utskottet anföra följande. När det gäller den föreslagna misstankegraden ”skäligen misstanke” anger regeringen som skäl

för avgränsningen att det är ett beviskrav som gäller för de flesta tvångsmedel och att det allmänt för ”skäligen misstanke” brukar krävas att det finns konkreta omständigheter av en viss styrka som pekar på att den misstänkte har begått den gärning som misstanken avser. Mot den bakgrunden och då utskottet inte har någon annan uppfattning i frågan saknas det skäl att ta något initiativ med anledning av det aktuella motionsyrkandet, som därför avstyrks.

Tidsbegränsning och utvärdering av den nya lagstiftningen

När det slutligen gäller motion 2025/26:3947 (V) yrkande 3 och motion 2025/26:3953 (MP) yrkande 3 om att den nya lagen bör tidsbegränsas och utvärderas konstaterar utskottet att regeringen har för avsikt att följa upp lagens effekt på bl.a. den personliga integriteten efter att den varit i kraft en tid, antingen genom en utredning eller ett myndighetsuppdrag. Vid uppföljningen, som bör inledas ca tre år efter ikraftträdandet, bör användningen av tekniken ur ett integritetsperspektiv och den praktiska tillämpningen analyseras. Mot denna bakgrund anser utskottet i likhet med regeringen att det saknas skäl att tidsbegränsa förslaget. Det finns enligt utskottet inte heller skäl att ta något sådant initiativ i fråga om en utvärdering av den nya lagstiftningen som begärs i yrkandena. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Reservationer

1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (C)

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3956 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) och avslår proposition 2025/26:150 punkterna 1–9.

Ställningstagande

Vi kommer aldrig att acceptera den brottsutveckling som har skett under senare år i vårt samhälle. Den behöver stoppas med både hårdare tag och förebyggande åtgärder. Med avstamp i både historien och i forskning kan det konstateras att möjligheten att övervaka varje medborgare inte garanterar effektiv brottsbekämpning. Det garanterar i stället missbruk.

Lagrådet framhåller att förslagets utformning går avsevärt längre än nödvändigt för att uppnå målsättningen att motverka allvarlig våldsbrottslighet, framför allt vad gäller skjutningar och sprängningar inom den kriminella miljön. Lagförslaget innebär därmed ett betydligt större ingrepp i rätten till personlig integritet som skyddas i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen (RF) samt artikel 8 i Europakonventionen (EKMR), än vad som är motiverat av det angivna ändamålet. De inskränkningar som lagförslaget innebär klarar därför inte av en grundläggande proportionalitetsbedömning och står därmed i strid med grundlag.

Dessutom är regeringens förslag om att polisen ska få använda AI-system för ansiktsgenkänning i realtid i brottsbekämpande syfte inte begränsat till de grövsta brotten, utan öppnar upp för en betydligt mer vidsträckt tillämpning än vad som redovisas i propositionen. Även detta påtalar Lagrådet. Därutöver är förslaget förenat med brister som bl.a. innebär att beslut som enligt regeringsformen ska fattas av riksdagen flyttas till domstolar och åklagare, att det saknas reella överklagandemöjligheter och att tillsynsmyndigheternas möjligheter till såväl tillsyn som insyn är kraftigt begränsade.

AI-teknik som används på rätt sätt är ett positivt verktyg som stärker samhällsutvecklingen. Jag anser därför att tekniken i stället exempelvis kan användas för att söka efter personer i efterhand, utan att samtidigt skapa en möjlighet för såväl staten som kommersiella aktörer att vid varje givet tillfälle kunna övervaka hela befolkningen. Det är statens uppgift att säkerställa att

tekniken implementeras på ett rättssäkert och ansvarsfullt sätt. Detta har regeringen misslyckats med i det här fallet.

Sammanfattningsvis är detta en lagstiftning som innebär omfattande ingrepp i enskildas personliga integritet. Den kan därför inte accepteras. Regeringens förslag bör därmed avslås.

2. Tillståndsprövning, underrättelseskyldighet och integritetsskydd, punkt 2 (V, MP)

av Gudrun Nordborg (V) och Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3947 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 samt

2025/26:3953 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Regeringen föreslår att det ska göras en uppdelning av prövningsinstanser som ska pröva frågan om tillstånd till den aktuella AI-tekniken. AI-teknik för ansiktsgenkänning i realtid är ett ingripande övervakningsverktyg. Ju mer ingripande övervakningen är, desto starkare måste de rättssäkerhetsgarantier vara som omger den. Domstolar är mest lämpade att hantera samtliga tillståndsprövningar. All användning av aktuell AI-teknik bör därför föregås av prövning av allmän domstol, vilket även flera remissinstanser anför.

För att garantera rättssäkerhet anför flera remissinstanser att det dessutom behövs såväl offentliga ombud som möjligheter att överklaga beslut om tillstånd. Vi instämmer i detta. Avsaknaden av ett offentligt ombud innebär i praktiken att den enskilde inte har rätt till ett kontradiktoriskt förfarande. Det finns en risk att det strider mot rätten till en rättvis rättegång i bl.a. den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Skyddet för den enskilde måste stärkas på ytterligare punkter. Den som har identifierats eller lokaliserats genom den aktuella tekniken bör som huvudregel underrättas, inte bara i brottsutredande verksamhet utan även när tekniken har använts för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet. En rättsstat ska inte bygga ut möjligheterna till övervakning utan tydliga regler för information, insyn och möjlighet till efterhandskontroll.

Det måste också säkerställas att den information som genereras genom användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid stannar hos polisen. Data får under inga omständigheter riskera att spridas till eller användas av

privata leverantörer. När avancerade analys- och övervakningsverktyg köps in från privata aktörer krävs betydligt starkare skydd för information spårbarhet och oberoende kontroll än vad regeringen redovisar.

I syfte att säkerställa att användning av AI-systemet inte leder till bl.a. diskriminering och massövervakning bör obligatoriska och återkommande riskanalyser genomföras. Felaktig identifiering i en brottsbekämpande kontext kan få mycket allvarliga konsekvenser för den enskilde. Det måste därför finnas krav på löpande tester, dokumentation, extern granskning och uppföljning av teknikens träff- och rättssäkerhet.

3. Proportionalitet och misstankegrad, punkt 3 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3953 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Enligt AI-förordningen krävs en proportionalitetsbedömning i varje enskilt fall. Jag anser att regeringen måste återkomma med en tydligare reglering av den proportionalitetsbedömning som ska göras vid tillståndsprövningen. Av regleringen bör det på ett tydligare sätt framgå vilka faktorer som ska vägas in, hur avgränsningar ska göras i förhållande till tid och plats och hur intrånget i andra människors fri- och rättigheter ska beaktas. Särskilt viktigt är att proportionaliteten inte bara bedöms utifrån brottsbekämpningens intresse, utan också utifrån teknikens påverkan på integritet och rörelsefrihet och med hänsyn till att människor i allmänhet inte ska känna oro för att de riskerar att bli övervakade i det offentliga rummet.

Jag anser vidare att regeringen valt en alltför låg misstankegrad för när tekniken ska få användas för att lokalisera eller identifiera en person som misstänks för ett allvarligt brott. Att lägga ribban vid skäligen misstänkt är inte tillräckligt när det gäller en så integritetskänslig metod. Även om AI-förordningen inte uttryckligen hindrar en sådan ordning, finns det inget som gör att regeringen måste välja den lägre nivån. Tvärtom talar integritetsintresset, rättssäkerheten och teknikens felmarginaler för att användningen i dessa fall bör förutsätta den högre misstankegraden på sannolika skäl. Det skulle vara en mer återhållsam, rättssäker och proportionerlig reglering.

4. Tidsbegränsning och utvärdering av den nya lagstiftningen, punkt 4 (V, MP)

av Gudrun Nordborg (V) och Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3947 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkande 3 och

2025/26:3953 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

För att se till att AI-system för ansiktigenkänning i realtid tillämpas på ett rättssäkert, proportionerligt och lagligt sätt behöver användningen utvärderas innan lagförslaget kan permanentas. En sådan utvärdering skulle t.ex. kunna omfatta hur ofta tekniken har använts, i vilka situationer, med vilka resultat, hur ofta falska träffar uppstår, hur proportionalitetsbedömningar gjorts, om vissa grupper drabbats oproportionerligt och hur underrättseskyldigheten samt tillsynen fungerat. Vi föreslår därför en tidsbegränsning på förslagsvis fem år.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:150 Polisens användning av AI för ansiktsgenkänning i realtid:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder.
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder.
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket.

Följdmotionerna

2025/26:3947 av Gudrun Nordborg m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en säkrare tillståndsprövning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till ett stärkt skydd för integritet, information och rättigheter i lagen om användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen om användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för

brottsbekämpande ändamål bör tidsbegränsas och tillämpningen utvärderas och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3953 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en säkrare tillståndsprövning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till ett stärkt skydd för integritet, information och rättigheter i lagen om användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen om användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål bör tidsbegränsas och tillämpningen utvärderas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en tydligare reglering av hur proportionalitetsbedömningen ska göras i varje enskilt fall och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid vid utredning och lagföring av brott som huvudregel ska förutsätta att personen är misstänkt på sannolika skäl, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3956 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C):

Riksdagen avslår regeringens förslag.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Lagen gäller för Polismyndighetens och Säkerhetspolisens användning av system för artificiell intelligens för ansiktsgenkänning eller annan biometrisk fjärridentifiering i realtid på allmän plats (AI-system för ansiktsgenkänning i realtid) i verksamhet för vilken personuppgiftsbehandlingen omfattas av brottsdatalagen (2018:1177).

2 § Med AI-system för ansiktsgenkänning i realtid avses i lagen sådana AI-system som omfattas av artikel 3.42 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1689 av den 13 juni 2024 om harmoniserade regler för artificiell intelligens och om ändring av förordningarna (EG) nr 300/2008, (EU) nr 167/2013, (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 och (EU) 2019/2144 samt direktiven 2014/90/EU, (EU) 2016/797 och (EU) 2020/1828 (förordning om artificiell intelligens), här benämnd AI-förordningen.

Inför användning av ett AI-system

3 § Innan ett AI-system för ansiktsgenkänning i realtid används för första gången ska Polismyndigheten och Säkerhetspolisen göra en konsekvensbedömning av systemet avseende grundläggande rättigheter enligt artikel 27 i AI-förordningen.

Användning av AI-system

4 § AI-system för ansiktsgenkänning i realtid får användas om det är absolut nödvändigt för att lokalisera eller identifiera en viss person

1. som misstänks vara utsatt för människorov eller människohandel enligt 4 kap. 1 eller 1 a § brottsbalken, eller för människoexploatering enligt 4 kap. 1 b § brottsbalken om exploateringen avser sexuella tjänster,

2. som är försvunnen och misstänks vara utsatt för brott,

3. om det finns en överhängande risk för att personen kommer att begå ett allvarligt brott som innebär fara för annans liv eller fysiska säkerhet,

4. som skäligen kan misstänkas ha begått ett sådant brott som avses i bilaga II till AI-förordningen och för vilket det i straffskalan ingår fängelse i fyra år eller mer eller sådant straff kan följa för försök, förberedelse eller stämpling till sådana brott, i syfte att utreda eller lagföra brottet, eller

5. som dömts för ett sådant brott som avses i 4, i syfte att verkställa den straffrättsliga påföljden.

5 § AI-system för ansiktsgenkänning i realtid får användas endast om skälen för användningen uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den som åtgärden riktas mot eller för något annat motstående intresse.

Tillståndsprövningen hos åklagare

6 § Ett tillstånd att använda AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller verkställa straffrättslig påföljd prövas av åklagare på ansökan av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen.

Tillståndsprövningen i domstol

7 § Ett tillstånd att använda AI-system för ansiktsgenkänning i realtid för att utreda eller lagföra brott prövas av rätten på ansökan av åklagare. Ansökan prövas av den domstol som anges i 19 kap. rättegångsbalken.

8 § Förfarandet i domstolen är skriftligt. På förfarandet tillämpas reglerna i rättegångsbalken om handläggning vid domstol av frågor om tvångsmedel i brottmål och om överklagande av beslut i sådana frågor, om inte något annat anges i denna lag. Det som föreskrivs om offentliga ombud i 27 kap. 28 § rättegångsbalken ska dock inte tillämpas.

Skyndsam handläggning

9 § En ansökan om tillstånd att använda AI-system för ansiktsgenkänning i realtid ska prövas skyndsamt.

Beslut

10 § I ett beslut att tillåta användning av AI-system för ansiktsgenkänning i realtid ska det anges

1. vilken person som tillståndet avser,
2. för vilket syfte användningen ska ske,
3. under vilken tid och i vilket eller vilka områden tillståndet gäller, och
4. skälen för beslutet.

Tiden för tillståndet får inte bestämmas längre än vad som är absolut nödvändigt och får inte överstiga en månad från dagen för beslutet. Området eller områdena som tillståndet avser får inte vara större än vad som är absolut nödvändigt.

11 § Ett beslut om tillstånd att använda AI-system för ansiktsgenkänning i realtid får verkställas omedelbart.

Omedelbart upphörande

12 § Om det inte längre finns skäl för ett tillstånd att använda AI-system för ansiktsigenkänning i realtid ska åklagare omedelbart upphäva beslutet. Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen ska omedelbart underrätta åklagaren om omständigheter som har betydelse för om beslutet ska hävas.

Tillfällig användning utan tillstånd

13 § Om det är fara i dröjsmål, får Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen påbörja användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid utan tillstånd.

Den myndighet som har påbörjat användning enligt första stycket ska dokumentera den samt skälen för att användningen påbörjades utan tillstånd.

14 § Om användning har påbörjats utan tillstånd ska en ansökan om tillstånd enligt 6 eller 7 § göras utan onödigt dröjsmål och senast inom 24 timmar från det att användningen påbörjades.

15 § Om användning har påbörjats utan tillstånd och det inte längre finns skäl för användningen, ska den myndighet som har påbörjat användningen eller, i fall som avses i 7 §, åklagare omedelbart besluta om att användningen ska upphöra.

Om användningen upphör innan tillståndsfrågan har prövats, ska den som får ansöka om tillstånd i stället göra en anmälan till åklagare eller, i fall som avses i 7 §, rätten, som ska pröva om det har funnits skäl för användningen.

16 § Om en ansökan om tillstånd avslås ska användning som har påbörjats utan tillstånd omedelbart upphöra och uppgifter från användningen raderas. Uppgifterna från användningen ska också raderas om, i fall som avses i 15 § andra stycket, åklagaren eller rätten har funnit att det har saknats skäl för användningen.

Underrättelse till enskild

17 § Den som har identifierats eller lokaliserats genom en åtgärd enligt denna lag som gäller en brottsutredning eller lagföring ska underrättas om åtgärden. Underrättelsen ska lämnas så snart det kan ske utan men för det syfte som åtgärden vidtogs för.

Om uppgifterna omfattas av sekretess enligt 15 kap. 1 eller 2 §, 18 kap. 1, 2 eller 3 § eller 35 kap. 1 eller 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska en underrättelse skjutas upp till dess att sekretess inte längre gäller.

En underrättelse behöver inte lämnas till den som redan har fått del av eller tillgång till uppgifterna. En underrättelse behöver inte heller lämnas om den med hänsyn till omständigheterna uppenbart är utan betydelse eller om identiteten på den som ska underrättas är okänd. Detsamma ska gälla om den personen som underrättelsen avser har avlidit.

18 § Om det på grund av sekretess eller risk för men för syftet som åtgärden vidtogs för inte har kunnat lämnas någon underrättelse inom ett år och sex månader från det att åtgärden avslutades, ska frågan om underrättelse prövas slutligt. En underrättelse ska då bara lämnas om sekretess inte längre gäller och om det kan ske utan men för syftet som åtgärden vidtogs för.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2026:000) om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.1

Föreslagen lydelse

Innan ett AI-system för ansiktsigenkänning i realtid används för första gången ska Polismyndigheten och Säkerhetspolisen göra en konsekvensbedömning av systemet avseende grundläggande rättigheter enligt artikel 27 i AI-förordningen.

3 §

Innan ett AI-system för ansiktsigenkänning i realtid används för första gången ska Polismyndigheten och Säkerhetspolisen göra en konsekvensbedömning av systemet avseende grundläggande rättigheter enligt artikel 27 i AI-förordningen och registrera systemet enligt artikel 49 i förordningen. Ett sådant system får dock användas utan registrering om användningen inte kan avvakta. I sådana fall ska en registrering ske så snart det är möjligt.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1957:668) om utlämning för brott

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1957:668) om utlämning för brott ska införas en ny paragraf, 16 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 a §

För att lokalisera någon som är anhållen eller häktad i ett utlämningsärende får AI-system för ansiktsigenkänning eller annan biometrisk fjärridentifiering i realtid användas i syfte att verkställa frihetsberövandet. Användningen får ske enligt 4 § 4 lagen (2026:000) om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål. Vid sådan användning tillämpas bestämmelserna i den lagen med undantag för 7 § andra stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

dels att 1 kap. 2 § och 2 kap. 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 4 kap. 28 i och 28 j §§, och närmast före 4 kap. 28 i § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §¹

Rättslig hjälp enligt denna lag omfattar följande åtgärder:

1. förhör i samband med förundersökning i brottmål, 2. bevisupptagning vid domstol, 3. telefonförhör, 4. förhör genom videokonferens, 5. kvarstad, beslag, penningbeslag samt husrannsakan och andra åtgärder som avses i 28 kap. rättegångsbalken, 6. föreläggande att bevara en viss lagrad uppgift enligt 27 kap. 16 § rättegångsbalken, 7. hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, 8. hemlig kameraövervakning, 9. hemlig rumsavlyssning, 10. hemlig dataavläsning, 11. tekniskt bistånd med hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och hemlig dataavläsning enligt 2 § första stycket 1 och 2 lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning, 12. tillstånd till gränsöverskridande hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation och hemlig dataavläsning enligt 2 § första stycket 1 och 2 lagen om hemlig dataavläsning, 13. överförande av frihetsberövade för förhör m.m., <i>och</i> 14. rättsmedicinsk undersökning av en avliden person.	13. överförande av frihetsberövade för förhör m.m., 14. rättsmedicinsk undersökning av en avliden person, <i>och</i> 15. <i>användning av AI-system för ansiktsigenkänning eller annan biometrisk fjärridentifiering i realtid.</i>

Vad som i denna lag sägs om beslag gäller även för penningbeslag.

Lagen hindrar inte att hjälp lämnas med någon annan åtgärd än sådan som anges i första stycket om det kan ske utan tvångsmedel eller annan tvångsåtgärd.

¹ Senaste lydelse 2024:839.

I fråga om överlämnande, utlämning och delgivning finns särskilda bestämmelser. Det finns också särskilda bestämmelser om rättslig hjälp i brottmål åt vissa internationella organ.

2 kap.

1 §²

Rättslig hjälp som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–10 och 14 ska lämnas under de förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd under en svensk förundersökning eller rättegång enligt rättegångsbalken eller annan lag eller författning och enligt de särskilda bestämmelserna i denna lag.

Rättslig hjälp som avses i 1 kap. 2 § första stycket 11–13 lämnas enligt de särskilda bestämmelserna i denna lag.

I 5 kap. 2 § finns bestämmelser om att den rättsliga hjälpen får förenas med villkor i vissa fall.

2 §³

Rättslig hjälp som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–4, 6, 11 och 13 får lämnas även om den gärning som ansökan avser inte motsvarar ett brott enligt svensk lag. Rättslig hjälp som avses i 1 kap. 2 § första stycket 5, 7–10, 12 och 14 får endast lämnas om den gärning som ansökan avser motsvarar ett brott enligt svensk lag (dubbel straffbarhet), om inte annat följer av 4 kap. 20 § beträffande husrannsakan, genomsökning på distans och beslag.

Rättslig hjälp som avses i 1 kap. 2 § första stycket 1–4, 6, 11 och 13 får lämnas även om den gärning som ansökan avser inte motsvarar ett brott enligt svensk lag. Rättslig hjälp som avses i 1 kap. 2 § första stycket 5, 7–10, 12, 14 och 15 får endast lämnas om den gärning som ansökan avser motsvarar ett brott enligt svensk lag (dubbel straffbarhet), om inte annat följer av 4 kap. 20 § beträffande husrannsakan, genomsökning på distans och beslag.

4 kap.

Användning av AI-system för ansiktigenkänning eller annan biometrisk fjärridentifiering i realtid

28 i §

En ansökan om användning av AI-system för ansiktigenkänning eller annan biometrisk fjärridentifiering i realtid som avser någon som befinner sig i Sverige handläggs av

² Senaste lydelse 2021:239.

³ Senaste lydelse 2022:321.

åklagare. Ansökan får endast avse användning enligt 4 § 1–4 lagen (2026:000) om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål. Åklagaren ska genast pröva om det finns förutsättningar för åtgärden och i sådant fall ansöka om rättens tillstånd. Om det är fara i dröjsmål, får användningen påbörjas utan tillstånd. I sådana fall tillämpas bestämmelserna i 13–16 §§ lagen om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål.

Om användningen påbörjas utan tillstånd ska återredovisning enligt 2 kap. 17 § ske först sedan rätten fattat beslut om användning av AI-system för ansiktsigenkänning eller annan biometrisk fjärridentifiering i realtid.

I fråga om underrättelse till en enskild enligt 17 och 18 §§ lagen om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål ska bestämmelserna i 4 kap. 25 § tredje stycket denna lag tillämpas.

28 j §

Om användning av AI-system för ansiktsigenkänning eller annan biometrisk fjärridentifiering i realtid ska avse någon som befinner sig i en annan stat och den andra staten kräver att ansökan först ska prövas av domstol i Sverige, får rätten på begäran av svensk åklagare besluta att tillåta användningen.

Underrättelse enligt 17 § lagen (2026:000) om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål ska inte lämnas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder ska införas en ny paragraf, 4 kap. 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

3 a §

För att lokalisera någon som är anhållen eller häktad enligt denna lag får AI-system för ansiktsigenkänning eller annan biometrisk fjärridentifiering i realtid användas i syfte att verkställa frihetsberövandet. Användningen får ske enligt 4 § 4 lagen (2026:000) om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål. Vid sådan användning tillämpas bestämmelserna i den lagen med undantag för 7 § andra stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

6 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 18 kap. 1 och 19 §§ och 35 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap.

1 §¹

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till förundersökning i brottmål eller till angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott eller i ärende enligt lagen (2024:326) om hemliga tvångsmedel i syfte att verkställa frihetsberövande påföljder, om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs.

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till förundersökning i brottmål eller till angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott eller i ärende enligt lagen (2024:326) om hemliga tvångsmedel i syfte att verkställa frihetsberövande påföljder, om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs.

Motsvarande sekretess gäller för uppgift som hänför sig till angelägenhet som avser användning av AI-system enligt lagen (2026:000) om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål.

Sekretess gäller, under motsvarande förutsättningar som anges i första stycket, för uppgift som hänför sig till

1. verksamhet som rör utredning i frågor om näringsförbud eller förbud att lämna juridiskt eller ekonomiskt biträde, eller

2. annan verksamhet än sådan som avses i 1 eller i första stycket som syftar till att förebygga, uppvisa, utreda eller beivra brott och som bedrivs av en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Skatteverket, Tullverket eller Kustbevakningen.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst fyrtio år.

19 §²

Den tystnadsplikt som följer av 5–7, 8, 8 b, 9 och 10 §§, 11 § första stycket, 12, 12 a och 13 §§ inskränker rätten enligt 1 kap. 1 och 7 §§ tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 10 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

Den tystnadsplikt som följer av 1–3 §§ inskränker rätten att med-

Den tystnadsplikt som följer av 1–3 §§ inskränker rätten att med-

¹ Senaste lydelse 2024:328.

² Senaste lydelse 2025:1508.

delat och offentliggöra uppgifter, när det är fråga om uppgift om kvarhållande av försändelse på beforderingsföretag, hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning, hemlig rumsavlyssning eller hemlig dataavläsning på grund av beslut av domstol, undersökningsledare eller åklagare *eller* inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

delat och offentliggöra uppgifter, när det är fråga om uppgift om kvarhållande av försändelse på beforderingsföretag, hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning, hemlig rumsavlyssning eller hemlig dataavläsning på grund av beslut av domstol, undersökningsledare eller åklagare, inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet *eller uppgift om användning av AI-system enligt lagen (2026:000) om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål.*

Den tystnadsplikt som följer av 17 § inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter, när det är fråga om uppgift om kvarhållande av försändelse på beforderingsföretag, hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning, hemlig rumsavlyssning eller hemlig dataavläsning på grund av beslut av domstol eller åklagare.

Att den tystnadsplikt som följer av 1–3 §§ i vissa fall inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter utöver det som anges i andra stycket följer av 7 kap. 10 §, 12–18 §§, 20 § 3 och 22 § första stycket 1 och andra stycket tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § och 4 § första stycket 1 och andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen.

35 kap.

1 §³

Sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men och uppgiften förekommer i

1. utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål,
2. angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i brottmål eller i annan verksamhet för att förebygga brott eller i ärende enligt lagen (2024:326) om hemliga tvångsmedel i syfte att verkställa frihetsberövande påföljder,
3. angelägenhet som avser säkerhetsprövning enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585),

³ Senaste lydelse 2024:788.

4. annan verksamhet som syftar till att förebygga, uppklara, utreda eller beivra brott eller verkställa uppstånd och som bedrivs av en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Skatteverket, Tullverket eller Kustbevakningen,

5. register som förs av Polismyndigheten enligt 5 kap. lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område eller som annars behandlas med stöd av de bestämmelserna, eller uppgifter som behandlas av Säkerhetspolisen eller Polismyndigheten med stöd av lagen (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter,

6. register som förs enligt lagen (1998:621) om misstankeregister,

7. register som förs av Skatteverket enligt lagen (2018:1696) om Skatteverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område eller som annars behandlas där med stöd av samma lag,

8. särskilt ärenderegister över brottmål som förs av åklagarmyndighet, om uppgiften inte hänförs till registrering som avses i 5 kap. 1 §,

9. register som förs av Tullverket enligt lagen (2018:1694) om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område eller som annars behandlas där med stöd av samma lag, *eller*

10. utredning om självständigt förverkande.

9. register som förs av Tullverket enligt lagen (2018:1694) om Tullverkets behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område eller som annars behandlas där med stöd av samma lag,

10. utredning om självständigt förverkande, *eller*

11. angelägenhet som avser användning av AI-system enligt lagen (2026:000) om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål.

Sekretessen enligt första stycket 2 gäller hos domstol i dess rättskipande eller rättsvårdande verksamhet endast om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men om uppgiften röjs. Vid förhandling om användning av tvångsmedel gäller sekretess för uppgift om vem som är misstänkt endast om det kan antas att fara uppkommer för att den misstänkte eller någon närstående till honom eller henne utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Första stycket gäller inte om annat följer av 2, 6 eller 7 §.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Sekretessen enligt första stycket 2 och 11 gäller hos domstol i dess rättskipande eller rättsvårdande verksamhet endast om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men om uppgiften röjs. Vid förhandling om användning av tvångsmedel gäller sekretess för uppgift om vem som är misstänkt endast om det kan antas att fara uppkommer för att den misstänkte eller någon närstående till honom eller henne utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder ska införas en ny paragraf, 3 kap. 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

3 a §

För att lokalisera någon som är anhållen eller häktad enligt denna lag får AI-system för ansiktsigenkänning eller annan biometrisk fjärridentifiering i realtid användas i syfte att verkställa frihetsberövandet. Användningen får ske enligt 4 § 4 lagen (2026:000) om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål. Vid sådan användning tillämpas bestämmelserna i den lagen med undantag för 7 § andra stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder

dels att 1 kap. 4 §, 2 kap. 1 och 5 §§ och 3 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 2 kap. 19 c och 19 d §§ och 3 kap. 37 c §, och närmast före 2 kap. 19 c § och 3 kap. 37 c § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §¹

En utredningsåtgärd enligt denna lag ska avse eller motsvara

1. förhör under förundersökning,
2. bevisupptagning vid domstol,
3. förhör genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring,
4. beslag, kvarhållande av försändelse enligt 27 kap. 9 § rättegångsbalken, en åtgärd enligt 27 kap. 15 § eller ett föreläggande att bevara en viss lagrad uppgift enligt 27 kap. 16 § samma balk,
5. husrannsakan och andra åtgärder enligt 28 kap. rättegångsbalken,
6. hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning, hemlig rumsavlyssning och hemlig dataavläsning,
7. tillfälligt överförande av en frihetsberövad person,
8. rättsmedicinsk undersökning av en avliden person,
9. kontrollerad leverans,
10. bistånd i en brottsutredning med användning av en skyddsidentitet,
11. inhämtande av bevis som finns hos en myndighet, *eller*

11. inhämtande av bevis som finns hos en myndighet,
12. användning av AI-system för ansiktsigenkänning eller annan biometrisk fjärridentifiering i realtid, eller

12. andra åtgärder som inte innebär användning av tvångsmedel eller någon annan tvångsåtgärd.

13. andra åtgärder som inte innebär användning av tvångsmedel eller någon annan tvångsåtgärd.

2 kap.

1 §

En utredningsorder får utfärdas av åklagare för en utredningsåtgärd som avses i 1 kap. 4 § 1 och 3–12.

En utredningsorder får utfärdas av åklagare för en utredningsåtgärd som avses i 1 kap. 4 § 1 och 3–13.

¹ Senaste lydelse 2021:241.

5 §²

Innan åklagaren utfärdar en utredningsorder ska åklagaren ansöka om domstolens tillstånd till att utfärda utredningsordern, om utredningsåtgärden avser

1. kvarhållande av försändelse enligt 27 kap. 9 § rättegångsbalken,
2. hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning, hemlig rumsavlyssning eller hemlig dataavläsning, *eller*
3. rättsmedicinsk undersökning enligt 16 § lagen (1995:832) om obduktion m.m., *eller*

2. hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning, hemlig rumsavlyssning eller hemlig dataavläsning,

3. rättsmedicinsk undersökning enligt 16 § lagen (1995:832) om obduktion m.m., *eller*

4. användning av AI-system enligt lagen (2026:000) om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål.

I avvaktan på domstolens beslut får åklagaren under de förutsättningar som anges i 27 kap. 9 a och 21 a §§ rättegångsbalken eller 17 § lagen (2020:62) om hemlig dataavläsning utfärda en utredningsorder för en åtgärd som anges i första stycket 1 eller 2. Åklagaren ska utan dröjsmål anmäla till domstolen att en utredningsorder har utfärdats.

Innan en utredningsorder för husrannsakan, genomsökning på distans, kroppsvisitation eller kroppsbesiktning utfärdas, får åklagaren enligt 28 kap. 4 § första stycket, 10 d § andra stycket och 13 § första stycket rättegångsbalken ansöka om domstolens tillstånd till att utfärda utredningsordern.

För domstolens handläggning gäller det som föreskrivs i rättegångsbalken eller annan författning för den åtgärd som avses.

Användning av AI-system för ansiktsigenkänning eller annan biometrisk fjärridentifiering i realtid

19 c §

En utredningsorder för användning av AI-system för ansiktsigenkänning eller annan biometrisk fjärridentifiering i realtid i en annan medlemsstat får endast avse en åtgärd enligt 4 § 1–4 lagen (2026:000) om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål.

² Senaste lydelse 2023:539.

19 d §

Om en utredningsorder har utfärdats för användning av AI-system för ansiktsigenkänning eller annan biometrisk fjärridentifiering i realtid ska åklagare, om det inte längre finns skäl för ett tillstånd att använda systemet, omedelbart upphäva beslutet. Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen ska omedelbart underrätta åklagaren om omständigheter som har betydelse för om beslutet ska hävas.

3 kap.**4 §**

En utredningsorder för en åtgärd som avses i 1 kap. 4 § 6, 9, 10 eller 11 får erkännas och verkställas endast om den gärning som avses i utredningsordern motsvarar ett brott enligt svensk lag och om övriga förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd i en svensk förundersökning eller rättegång i brottmål är uppfyllda.

En utredningsorder för en åtgärd som avses i 1 kap. 4 § 6, 9, 10, 11 eller 12 får erkännas och verkställas endast om den gärning som avses i utredningsordern motsvarar ett brott enligt svensk lag och om övriga förutsättningar som gäller för en motsvarande åtgärd i en svensk förundersökning eller rättegång i brottmål är uppfyllda.

Användning av AI-system för ansiktsigenkänning eller annan biometrisk fjärridentifiering i realtid

37 c §

I fråga om underrättelse till en enskild enligt 17 och 18 §§ lagen (2026:000) om användning av AI-system för ansiktsigenkänning i realtid för brottsbekämpande ändamål ska bestämmelserna i 36 § andra stycket tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

9 Förslag till lag om ändring i lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket ska införas en ny paragraf, 3 kap. 6 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

6 a §

I frågor om användning av AI-system för ansiktsigenkänning eller annan biometrisk fjärridentifiering i realtid tillämpas bestämmelserna i 4 kap. 3 a § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.